

Nr 381

Av herr **Hermansson m. fl.**, om ökat statligt inflytande inom byggnadsindustrin.

(Lika lydande med motion nr 338 i Första kammaren)

Svenska byggnadsarbetareförbundets kongress 1964 beslöt ge förbundsstyrelsen i uppdrag att aktualisera bildandet av ett nytt byggnadsföretag med staten som huvuddelägare och fackföreningsrörelsen och kooperationen som övriga delägare. Förslaget har motionsledes förts fram till riksdagen av vänsterpartiet kommunisterna.

Huvudorsaken till såväl kongressbeslutet som riksdagsmotionerna var dels en önskan att öka den spekulationsfria sektorn av bostadsproduktionen, dels det förhållandet att den privata byggnadsindustrin visat ett ringa intresse för en modern företagsstruktur och tidsenliga produktionsformer såsom totalexploatering av nya bostadsområden.

Sedan 1964 har byggnadsindustrin genomgått påtagliga förändringar såväl företagsmässigt som i fråga om entreprenadförfarandet. De fackliga produktionsföretagen har förts samman till ett företag, BPA, som med viss framgång konkurrerar med de privatkapitalistiska företagen på bostadsbyggandets område. Totalexploateringsmetoden och långa serier tillämpas mer och mer med förkortade byggtider som resultat.

Under samma tid har det emellertid pågått en utveckling som effektivt förhindrar att rationella entreprenad- och byggmetoder ger utslag i form av billigare produkter. Affärsbankernas direkta inflytande över byggnadsindustrin har ökat mycket snabbt. Några exempel: Svenska handelsbanken har genom sitt förvaltningsbolag AB Industrivärden köpt upp storföretag som John Mattsons byggnads AB, Bergendahl & Höckert, Byggnads AB Harry Karlsson, Lund och Hermanssons Bygg AB i Bjuv. Skandinaviska bankens inflytande inom byggnadsindustrin har ökat väsentligt genom byggnadsfirman Ohlsson & Skarnes uppgående i Skånska cementgjuteriet.

Den samling av kapital och produktionsresurser som här sker och som kompletteras med omfattande markförvärv i expansionsregionerna ger storfinansens ett dominerande inflytande på byggnadspolitik. Detta är ett oroande förhållande. Med hänsyn till såväl den framtida bostadsproduktionen som den offentliga sektorns omfattande program för byggande av skolor, sjukhus, reningsverk, byggande av trafikleder och anläggningar för kraft- och värmeförsörjning m. m., framstår det som en tvingande nödvän-

dighet med ett direkt statligt engagemang inom byggnadsindustrin.

Om detta skall ske genom bildandet av ett helstatligt byggnadsföretag eller i samarbete med fackföreningsrörelsen och kooperationen, i enlighet med Byggnadsarbetareförbundets kongressbeslut, är inte det avgörande. Avgörande är däremot att åtgärder snabbt vidtas för att få ett korrektiv till storfinansens dominerande inflytande i den samhällsligt viktiga byggnadsindustrin.

Med vad som ovan anförts föreslår vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att direktiven för byggindustrialiseringsutredningen kompletteras med uppdraget att utreda och framlägga förslag om ett statligt engagemang inom byggnadsindustrin.

Stockholm i januari 1969

C. H. Hermansson (vpk) Gunvor Ryding (vpk) Eivor Marklund (vpk)
